

'Sociaal initiatief'

'Samenwerken en samenspelen'

Inhoudsopgave

Toelichting bij deze handelingssuggestie	2
Aanpak	3
<i>Leerdoelen</i>	3
<i>Pedagogische interventies</i>	4
<i>Randvoorwaarden</i>	5
<i>Suggesties voor aanpak</i>	5
<i>Verwijzing naar spellen/prentenboeken</i>	10
Achtergrondinformatie	12
Bronnen	12

Door te klikken op een regel in de inhoudsopgave, ga je direct naar de bijbehorende tekst;
Als je in de tekst klikt op een blauw pijltje ga je terug naar de inhoudsopgave.

Toelichting bij deze handelingsuggestie

Leerkrachtvragenlijst Sociaal initiatief

1. Stapt uit eigen beweging op anderen af.
2. Heeft duidelijk een eigen inbreng tijdens gezamenlijke activiteiten.
3. Vertelt uit zichzelf in de groep.
4. Spreekt uit eigen beweging met andere kinderen.

Leerlingvragenlijst Contact maken met anderen

1. Ik vraag of ik mee mag doen.
2. Ik vraag of een ander met mij wil spelen.
3. Ik stel uit mezelf vragen aan een ander.
4. Ik begin een praatje met iemand anders.

Onder **sociaal initiatief** wordt het volgende verstaan: *Sociaal initiatief is de vaardigheid om in sociale situaties contact te zoeken en te maken, zowel non-verbaal als verbaal.*

Onder **samenwerken en samenspelen** wordt het volgende verstaan: *Je voert samen een opdracht uit, je probeert een doel te bereiken of je speelt samen (een spel). Er zijn (al dan niet uitgesproken) regels en afspraken. Om tot deze regels en afspraken te komen of tussentijds de regels aan te passen is overleg nodig tussen de groepsleden. Soms moeten compromissen worden gesloten. Steeds blijft afstemming nodig: wie doet wat en met welk doel? En hoe vullen we elkaar aan? Wie vervult welke rol? Hoe houden we de werksfeer of spelsfeer goed?*

Aanpak

Leerdoelen

Bedenk vooraf: *Welk doel/welke doelen wil ik bereiken door te handelen?*

Preventief en curatief

De leerlijn met doelen uit deze handelingssuggestie kun je zowel preventief als curatief gebruiken. Wanneer je er preventief mee aan de slag wilt, kijk je welke doelen passen bij de leeftijd van de leerlingen in je groep. Je werkt gericht aan de doelen met passende activiteiten, net als je bij de cognitieve vakken doet. Daarnaast is het ook goed mogelijk om curatief met de leerlijn aan de slag te gaan wanneer je hebt gemerkt dat (een deel van) je groep uitvalt op het gebied van sociaal initiatief en het samenwerken en samenspelen.

Doel kiezen

Onderstaande leerlijn laat zien welke doelen bij welke ontwikkelingsleeftijd passen. Kies uit deze leerlijn een passend doel waar je met de groep of een individuele leerling aan wilt werken. Kijk daarbij naar wat de groep of leerling al wel beheerst en welk doel dus een passende volgende stap is.

Kijk daarnaast ook in het ZIEN! profiel naar waar de leerling/groep al goed in is. Dit kan gebruikt worden als compenserende factor(en): Welke doelen waar je aan zou kunnen werken, doen het meest een beroep op vaardigheden die een groep/leerling al meer laat zien? Daar kun je vaak het beste starten, omdat de kans op succes het grootst is als een leerling al aspecten beheerst. Voor sociaal initiatief kan dit impulsbeheersing zijn (balans egocontrole) en sociale autonomie (ruimtenemende vaardigheden).

<4 jaar	4-6 jaar	6-8 jaar	8-10 jaar	10-12 jaar
<ul style="list-style-type: none">• Vertelt over eigen ervaringen in de kring• Geeft antwoord op vragen• Maakt contact met anderen tijdens het samen spelen of werken• Neemt initiatief om met anderen spelletjes te spelen	<ul style="list-style-type: none">• Stelt andere kinderen vragen• Nodigt andere kinderen uit deel te nemen aan zijn spel• Maakt een afspraak over hoe, wat en wanneer• Heeft een eigen inbreng tijdens gezamenlijke activiteiten• Vraagt een leerling om samen een opdracht uit te voeren	<ul style="list-style-type: none">• Stelt voor op een andere manier te werken	<ul style="list-style-type: none">• Geeft aanwijzingen aan iemand die iets niet goed doet	<ul style="list-style-type: none">• Spreekt een ander op een adequate manier aan als deze zich niet aan de afspraken houdt

Door te klikken op een doel, ga je direct naar de aanpak die daarbij aansluit.

Aanpak

Denk eerst na over de volgende punten en baseer je aanpak op de antwoorden.

- Wil ik klassikaal of individueel aan deze ontwikkeltaak werken?
- Zie je het gedrag al wel in uitnodigende situaties? Oefen dan in niet-uitnodigende situaties. Zie je het gedrag nog vrijwel niet? Oefen dan in eerste instantie zoveel mogelijk in uitnodigende situaties.
- Denk bij je aanpak ook na over verschillen tussen jongens en meisjes. Jongens zijn meer lichamelijk ingesteld en meisjes meer verbaal. Jongens uiten hun emoties meer fysiek (duwen, stoeien). Ze hebben letterlijk en figuurlijk behoefte aan ruimte.

Pedagogische interventies

Bedenk bij bovenstaande doelen: *Wat vraagt dit van mij als leerkracht?*

Sociaal initiatief voor deze groep is laag. Vraag je bij jezelf af wat jouw leerkracht gedrag is. Is jouw gedrag heel ruimtenemend: ben je sterk aanwezig (ben je veel aan het praten), weet je van jezelf dat je duidelijk bent in het geven van je mening en je kan laten leiden door je emoties? In dat geval kan het zijn dat de leerlingen geremd worden om sociaal initiatief te laten zien.

Er zijn vijf pedagogische vaardigheden die je als leerkracht kunt inzetten om problemen te voorkomen en aan te pakken. Dit zijn:

- Leiding geven en grenzen stellen
- **Monitoring: balanceren tussen ruimte nemen en ruimte geven**
- **Positieve betrokkenheid tonen**
- Positieve bekrachtiging geven
- Leren problemen oplossen

Voor kinderen met een lage mate van sociaal initiatief kun je werken aan de volgende vaardigheden bij samenwerken en samenspelen.

Monitoring: sociaal initiatief is ruimtenemend gedrag. Wanneer je dit gedrag meer wilt zien, vraagt het van jou als leerkracht om ruimtegevend gedrag. Concreet betekent dit dat je ruimte moet geven voor het nemen van initiatief. Deel niet altijd zelf de klas in in groepjes, maar laat de leerlingen zelf ook eens kiezen. Geef geen afgebakende opdracht, maar houd ruimte open voor de leerlingen om dingen zelf in te vullen. Wees positief wanneer een leerling met eigen inbreng komt. Door zelf ruimte te creëren, zullen de leerlingen steeds meer initiatief gaan nemen. Houd het wel in de gaten en grijp in wanneer dit nodig is (leerlingen zullen de grenzen gaan opzoeken).

Positieve betrokkenheid tonen: een leerling die weinig sociaal initiatief neemt, kan verlegen of onzeker zijn. Hij kan veel baat hebben bij een leerkracht die een veilige sfeer in de klas heeft. Dit kun je stimuleren door interesse te tonen in de leerling en zijn vaardigheden. Maak af en toe een praatje en informeer met wie deze leerling graag speelt/samenwerkt. In zo'n gesprekje kun je de leerling ook handreikingen geven over

hoe je goed samenwerkt/samenspeelt. Stel niet te hoge doelen, en spreek positieve verwachtingen uit voor een volgende keer als deze leerling moet samenwerken/samenspelen. Probeer uitnodigende situaties te creëren door activiteiten te organiseren waarin leerlingen de kans hebben om de vaardigheid toe te passen. Informeer na afloop bij de leerling hoe hij dit ervaren heeft. Door jouw betrokkenheid kan de leerling meer zelfvertrouwen krijgen, waardoor het meer sociaal initiatief kan gaan tonen.

Randvoorwaarden

Bedenk: *Welke zaken moeten op orde zijn, voordat ik aan een doel kan werken?*

Voordat er een proces plaatst kan vinden, zijn er eisen waaraan voldaan moet worden. Zo zijn welbevinden en betrokkenheid vaak voorwaardelijk voordat aan de ZIEN! dimensies gewerkt kan worden. Hoe staat het hiermee in jouw klas?

Welke zaken moeten bij de leerlingen op orde zijn, waar je niet zonder kunt omdat een nieuwe aanpak anders niet werkt? Denk aan de behoeftenpiramide van Maslow: zijn de lichamelijke behoeften vervuld, en voelen kinderen zich veilig en zeker in de klas? Pas daarna kan aan de behoefte voor sociaal contact voldaan worden.

Zorg ook dat het klassenmanagement op orde is: kies een klasindeling die past bij de werkvormen die je toepast en die aansluit bij de vaardigheden van de leerlingen. Zorg voor duidelijke regels en hanteer ze consequent. Zorg voor activiteiten die uitdagen/in de zone van naaste ontwikkeling zitten en tegelijk ook haalbaar zijn.

Suggesties voor aanpak

Bedenk bij het kiezen van een suggestie: *Welke aanpak past bij het doel dat ik gekozen heb?*

Bij elke suggestie staat voor welke ontwikkelingsleeftijd de activiteit geschikt is, maar vaak kan het met kleine aanpassingen ook bij oudere/jongere kinderen toegepast worden. De activiteiten zijn vaak klassikaal, maar kunnen individueel gemaakt worden door als leerkracht die ene leerling in de gaten te houden en extra te stimuleren. Denk bij elke activiteit na over wat deze van jou vraagt wat betreft pedagogische interventies.

Vertelt over eigen ervaringen in de kring (<4 jaar) – vertellen aan de hand van voorwerpen of foto's

Laat het kind iets meenemen van thuis en/of vraag ouders om foto's van thuis te delen met school. Door bij een voorwerp en/of foto wat te laten vertellen, help je het kind om op ideeën te komen waar het over kan vertellen. Het is bovendien voor de andere kinderen makkelijker om betrokken te blijven als iemand iets vertelt waarbij je ook wat ziet.

Maak foto's tijdens activiteiten (bijvoorbeeld buitenspel, een les of een excursie) en laat kinderen bij de foto's vertellen wat ze hebben gedaan

Geeft antwoord op vragen (<4 jaar) – Denkstimulerende GespreksMethodiek

Let in je vraagstelling op het niveau van de vragen die je stelt. Sluit aan bij het taal- en begripsniveau van het kind. Een hulpmiddel hierbij kan zijn de indeling in niveaus van DGM (denkstimulerende gespreksmethodiek):

Niveau 1 betreft vooral aanwijzen en benoemen van voorwerpen. Niveau 2 gaat ook over het benoemen van relatieve eigenschappen en het beschrijven van afbeeldingen. Niveau 3 gaat onder andere over het benoemen op grond van functie en ordenen. Niveau 4 gaat onder andere over oorzaak-gevolg, voorspellen en beredeneren.

Geeft antwoord op vragen (<4 jaar) – ijsstokjes

Tijdens de kring worden veel vragen gesteld en krijgen kinderen regelmatig de beurt. Om ook de kinderen die niet hun vinger opsteken betrokken te krijgen, kun je het volgende doen:

Schrijf de namen van alle kinderen op ijsstokjes. Stel een vraag in de kring. Dit kan een gesloten vraag zijn, bijvoorbeeld welke dag het vandaag is, of een open vraag. Kies blind één van de ijsstokjes en laat het kind waarvan je de naam getrokken hebt, antwoorden op de vraag.

Wanneer een kind geen antwoord op je vraag geeft, of het antwoord fout is, zeg je dat je zo bij die leerling terugkomt. Je laat eerst andere kinderen aan het woord (en benadrukt het goede antwoord) en komt vervolgens bij die leerling terug. Zo stimuleer je dat hij naar anderen luistert en dat hij vervolgens ook zelf een goed antwoord kan geven (succeservaring).

Geeft antwoord op vragen (<4 jaar) – verschillende momenten

Wanneer een kind het moeilijk vindt om in de kring iets te zeggen, probeer dan eerst op een ander moment contact te leggen met het kind (door bijvoorbeeld tijdens het spelen iets te vragen), waardoor het kind merkt dat het niet eng is.

Kom hier op terug tijdens de kring: "Je vertelde net dat je..."

Maakt contact met anderen tijdens het samen spelen of werken (<4 jaar) – meespelen

Wanneer kinderen samen spelen, maar er nog niet veel contact gemaakt wordt, kun je dit stimuleren door als leerkracht mee te gaan spelen met de kinderen. Observeer vooraf het spel van de kinderen en sluit hier op aan als je meedoet. Probeer contact tussen beide kinderen te maken. Wanneer dit goed gaat, kun je als leerkracht een stapje terug doen.

Neemt initiatief om met anderen spelletjes te spelen (<4 jaar) – spelletjes spelen

Bied tijdens het werken met het kiesbord als een van de opties 'spelletjes spelen'. Leg één of meerdere spelletjes klaar op tafel. Wanneer je dit vooraf uitlegt, zullen kinderen het spel graag willen doen. Wijs één leerling aan die een spelletje mag doen en laat deze zelf andere kinderen vragen of ze mee willen doen. Vindt de leerling dit nog moeilijk, dan kun je hem als leerkracht helpen.

- Zie je dat kinderen in hun eentje op een ander moment kiezen om een spelletje te doen, help ze dan om andere kinderen te vragen mee te doen. Stel vragen als 'met wie wil je graag spelen?' en 'wat ga je dan aan die ander vragen?'.
- Soms helpt het een kind om eerst richting volwassenen initiatieven te nemen. Laat het kind op die manier positieve ervaringen op doen.

Stelt andere kinderen vragen (4-6 jaar) – toren bouwen

Je herkent het vast wel. Sommige kinderen stellen altijd vragen en andere kinderen helemaal niet. Hoe zorg je ervoor dat iedereen meedoet tijdens bijvoorbeeld het kringgesprek:

- Geef ieder kind één of twee blokjes;
- Elk blokje is een vraag die je mag stellen aan een ander kind;
- Van de ingeleverde blokjes wordt een bouwwerk bijvoorbeeld een toren gemaakt;
- Als je een vraag gesteld hebt, voeg je je blokje aan de toren toe;
- Als je blokjes op zijn mag je geen vraag meer stellen;
- Als alle kinderen hun blokjes hebben gebruikt is het kringgesprek afgelopen;
- Je kunt ook puzzelstukjes gebruiken of beurtenstokjes.

Bij deze werkvorm is iedereen betrokken bij het eindproduct. Kinderen die het moeilijk vinden om initiatief te nemen, moeten op deze manier wel een bijdrage leveren, omdat ook zij verantwoordelijk zijn voor het eindproduct.

Nodigt andere kinderen uit deel te nemen aan zijn spel (4-6 jaar) – foto's tonen

Bij het spelen en werken in hoeken kun je een kind de mogelijkheid geven om andere kinderen te kiezen die mee mogen doen met het spel/werkje.

Het kiezen kan makkelijker gemaakt worden door de foto's van de kinderen waaruit gekozen kan worden zichtbaar te tonen (bijvoorbeeld op een digibord).

- Je kunt er ook voor kiezen dat een kind iemand moet kiezen waar het vandaag / deze week nog niet mee heeft gespeeld.

Nodigt andere kinderen uit deel te nemen aan zijn spel (4-6 jaar) – extra personage

Speel als juf of meester mee met de kinderen en stuur het spel zo dat je een extra personage nodig hebt. Laat ze bijvoorbeeld naar de winkel gaan om nieuwe materialen te kopen, of laat ze iemand opbellen. Vraag de kinderen wie dit personage kan spelen. Laat de kinderen zelf iemand anders vragen.

Maakt een afspraak over hoe, wat en wanneer (4-6 jaar) – plan maken

Laat kinderen een plan maken over hoe ze aan het werk gaan in de hoeken (bouwtekening, rollen verdelen). Begeleid dit gesprekje en laat de kinderen pas spelen als beiden het eens zijn met het plan. Ga halverwege en achteraf met de kinderen in gesprek of het plan is uitgevoerd zoals afgesproken. Het mag anders gegaan zijn, als het maar in overleg is gegaan.

Maakt een afspraak over hoe, wat en wanneer (4-6 jaar) – spelscript

Maak gebruik van een spelscript. Deze kun je van tevoren met de klas bespreken. Je kunt zelf één bedenken, of bijvoorbeeld een prentenboek als leidraad gebruiken. Zorg dat dit spelscript een aantal keer besproken is, zodat de kinderen het goed weten. Bij de uitvoering zijn er twee opties:

- De rollen zijn al bekend en iedereen heeft een eigen rol. Dit is handig wanneer kinderen een prentenboek naspelen. Om kinderen beter te laten identificeren met het personage, kun je bepaalde attributen gebruiken of de kinderen een ketting met een foto van het personage laten dragen.
- Zelf rollen laten bedenken en deze uitvoeren. Dit kun je doen wanneer het spelscript iets soepeler is, bijvoorbeeld wanneer het gaat over het boodschappen doen. Laat de kinderen zelf bepalen wie in de winkel staat (is het een man/vrouw, is hij jong/oud, etc.) en wie de klant is. Kinderen kunnen zich zelf verkleden als dit personage.

Heeft een eigen inbreng tijdens gezamenlijke activiteiten (4-6 jaar) – makkelijkere situaties

Wanneer kinderen het moeilijk vinden om uit zichzelf sociaal initiatief te tonen tijdens gezamenlijke activiteiten, kun je het kind als leerkracht stimuleren door het eerst te oefenen in makkelijkere situaties. Zo kun je de groep kleiner maken, kinderen bij elkaar indelen die vrienden zijn, en als leerkracht het kind aan de hand meenemen. Wanneer het beter gaat, kun je het kind meer loslaten en de groepsgrootte vergroten, tot het kind het zelfstandig kan.

- Gebruik een [coöperatief spel](#). Op spelende wijze worden kinderen gestimuleerd om een inbreng te hebben.

Vraagt een leerling om samen een opdracht uit te voeren (4-6 jaar) – aanwijzen

Wijs één kind aan en laat dat kind zelf iemand aanwijzen die hem/haar helpt bij bijvoorbeeld een corveeklusje of het langs de klassen gaan met trakteren. Bespreek met de kinderen hoe je dit aan de ander vraagt en laat het kind dit doen.

Ook kun je in de gymzaal het spel 'er zat een klein zigeunermeisje' spelen (en variaties hier op). Hierbij moet het kind in het midden iemand aanwijzen met wie hij mag dansen. De kinderen leren zo op speelse wijze sociaal initiatief te tonen.

Stelt voor op een andere manier te werken (6-8 jaar) – brainstormen

Geef de kinderen een open opdracht en laat ze eerst met z'n allen een paar minuten brainstormen over hoe ze de opdracht gaan aanpakken. Het voordeel van brainstormen is dat geen idee te gek is, maar dat alles opgeschreven wordt. Hierna wordt in kleine groepjes en vervolgens plenair besproken welk idee het beste is.

Ook kun je kinderen stimuleren om na te denken of iets ook op een andere manier zou kunnen dan ze het normaal gesproken doen. Nieuwe ideeën kun je mondeling belonen.

- Het bedenken van andere ideeën kan bevorderd worden door één of meer materialen niet beschikbaar te stellen die kinderen normaal wel kunnen gebruiken. (bijvoorbeeld geen schaar in de kast, als je gaat knutselen).

Geeft aanwijzingen aan iemand die iets niet goed doet (8-10 jaar) – kiezen uit twee voorbeelden

Laat kinderen ervaren welke toon en woordkeus wel en niet fijn voelt: Speel telkens in twee voorbeelden voor hoe je kunt reageren in bepaalde situaties. Laat de kinderen in tweetallen bespreken welke manier het beste voelt en waarom. Laat ze vervolgens zelf ermee oefenen.

- voorbeelden van manieren die niet wenselijk zijn: belerende toon, laten zien dat jij het veel beter kan, met een ander praten over wat iemand niet goed deed, het werk van de ander weggooien/ongedaan maken en het zelf opnieuw doen, ongevraagd gaan helpen, niet luisteren naar redenen van een ander, het persé op jouw manier willen laten doen.

Geeft aanwijzingen aan iemand die iets niet goed doet (8-10 jaar) – handen op de rug

Leer kinderen te vragen of een ander geholpen wil worden/tips wil krijgen. Wordt deze hulp geaccepteerd, help dan zoveel mogelijk met de 'handen op de rug': dus het niet voor de ander gaan doen, maar tips geven.

- Laat kinderen elkaars werk nakijken om te oefenen met het geven van aanwijzingen en ga vervolgens het gesprek aan over wat beter kan.
- Maak zelf bewust een fout en vraag aan de kinderen hoe het dan wel moet. Bespreek met de kinderen welke tips handig zijn om te krijgen en welke niet (is de tip bijvoorbeeld specifiek en haalbaar?)

Hoe je goede aanwijzingen geeft, kun je ook leren in de spelvorm 'een blinde geleiden': iemand met een blinddoek voor de ogen, ga je door een ruimte heen leiden. Je moet goed vooruit kijken en benoemen wanneer er obstakels komen of wanneer er van route gewijzigd moet worden.

Spreekt een ander op een adequate manier aan als deze zich niet aan de afspraken houdt (10-12 jaar) – regels opstellen

Stel met de klas klassenregels op en maak de afspraak om elkaar erop aan te spreken als iemand de regels overtreedt. Bespreek hierbij ook hoe je iemand anders kunt aanspreken, bijvoorbeeld door de regel te noemen en het gedrag dat je zag ("ik zag dat jij hem sloeg, maar we hebben afgesproken om elkaar met respect te behandelen").

- Oefen hiermee aan de hand van een casus. Deze casus kan in groepjes besproken worden, waarbij elk groepje tot een oplossing moet komen. Ook kunnen deze casussen uitgespeeld worden in rollenspelen. Zorg er wel voor dat de leerlingen de opdracht serieus nemen.

Maak afspraken over hoe een spel op het plein gespeeld moet worden en stel een spelleider aan. De spelleider zorgt ervoor dat iedereen zich aan de spelregels houdt.

Coöperatieve werkvormen en samenwerkopdrachten zijn heel erg geschikt om hieraan te werken. Je kunt hierbij zelf een leider aanstellen of de kinderen zelf laten experimenteren met het verdelen van rollen. De groepsleider zorgt ervoor dat iedereen zich aan de regels houdt. Zorg dat alle kinderen om de beurt de groepsleider zijn.

Verwijzing naar spellen/prentenboeken

Bedenk: *Hoe kan ik materialen inzetten om te werken aan de leerdoelen?*

Het inzetten van spellen/prentenboeken kan een effectieve bijdrage leveren bij het werken aan sociaal initiatief binnen het samenwerken en samenspelen. Hieronder volgt een suggestie. Gebruik dit ter inspiratie en kijk wat er op jouw school aanwezig is.

Coöperatief spel 'De wilde paarden' / uitgeverij: Family Pastimes / aantal spelers: 1-8 / geschikt voor: kinderen vanaf 5 jaar / duur: 15 minuten

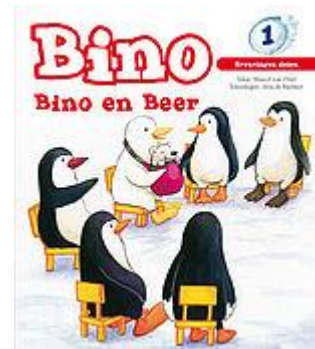
De wilde paarden lopen los in een groot gebied. De spelers trekken erop uit met lasso's en verrekijkers om zo veel mogelijk paarden bijeen te drijven en binnen de omheining te brengen om ze te voeden en aan te laten sterken. De paarden kunnen overal zijn. Op hun zoektocht naar de paarden zullen de leerlingen uit moeten kijken voor vallende rotsblokken die de paden kunnen blokkeren en de paarden kunnen insluiten. De leerlingen zijn een team en delen hun materiaal en hun ideeën. Ze helpen elkaar om zoveel mogelijk paarden te vinden en via het pad binnen de omheining te brengen.

Coöperatieve spellen zoals deze zijn heel geschikt om te werken aan samenwerken en samenspelen. Leerlingen moeten sociaal initiatief tonen door contact met anderen te maken. Alleen als ze goed samenwerken kunnen ze het spel tot een goed einde brengen. Hiervoor zullen ze ook een eigen inbreng moeten hebben.

Prentenboek 'Bino en Beer'/ Marcel van Driel / *geschikt voor:* onderbouw.

Bino vertelt over de spannende avonturen die hij met Beer heeft beleefd. Samen met zijn pinguïnvrienden heeft hij Beer moeten redden uit een diep gat. Wat is hij blij dat hij zijn lieve berenknuffelvriendje weer veilig in zijn armen heeft. Bino deelt zijn ervaring door te vertellen en zijn gevoelens te uiten.

Eén van de doelen voor samenwerken en samenspelen binnen sociaal initiatief is het vertellen over eigen ervaringen in de kring. Een boek zoals deze kan een mooie aanleiding zijn om het hier met kinderen over te hebben. Achterin het boek staan verwerkingsopdrachten.

Er zijn meer spellen en prentenboeken die erg geschikt zijn voor het oefenen van de leerdoelen. Kijk voor een volledig overzicht in ParnasSys onder informatief, onder het kopje 'Sova-methoden/materialen/prentenboeken'. Per spel is aangegeven welke doelgroep het spel voor is bedoeld en aan welke ZIEN! vaardigheden je met het spel kunt werken.

Achtergrondinformatie

Deze handelingssuggestie gaat om sociaal initiatief binnen het samenwerken en samenspelen.

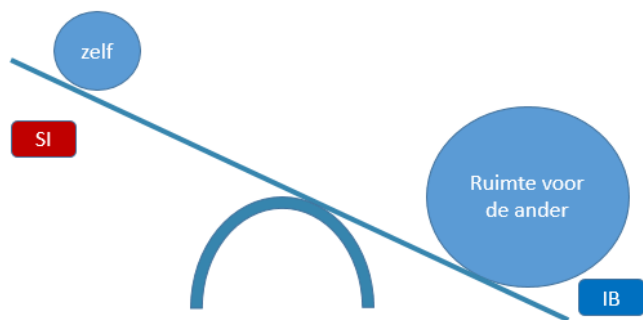
Sociaal initiatief verwijst naar het aspect om gevoelens aan bod te laten komen en over te gaan tot het nemen van initiatief in de sociale situatie. Een kind dat laat zien te beschikken over deze vaardigheid, voelt zich waarschijnlijk competent in de omgang met anderen. Het heeft een eigen inbreng en vraagt ruimte voor zichzelf. Het neemt de ruimte om contact met andere kinderen te zoeken en actief mee te doen met groepsactiviteiten.

De kwaliteit van het samenwerken en samenspelen wordt beïnvloed door de mate van beheersing van de vaardigheid 'sociaal initiatief'. Een kind toont sociaal initiatief wanneer het in staat is om op anderen af te stappen, leert de omgeving te verkennen in sociale situaties, zich kan weren en zorg draagt.

Relatie met andere ZIEN!-dimensies

- Impulsbeheersing

Bij kinderen met een beneden gemiddelde tot lage score op sociaal initiatief en een hoge score op impulsbeheersing, wordt soms gesproken van sociaal angstige kinderen. Zij hebben een te sterke egocontrole, waardoor impulsen en gevoelens sterk worden onderdrukt en geen initiatief wordt genomen om gevoelens te uiten.

Is de egocontrole in balans, dan kan een kind inschatten wanneer het goed is om initiatieven te nemen, en wanneer het impulsen moet onderdrukken. Sociaal angstige kinderen zijn vaak bang om negatief beoordeeld te worden. Deze kinderen voelen zich vaak niet competent om een bepaalde taak te volbrengen. Het vermijdende gedrag uit zich in stil en teruggetrokken gedrag. Het betekent dat kinderen weinig ruimte nemen voor zichzelf, en veel ruimte geven aan een ander.

Bronnen

Broer, N.A., Haverhals, B., & Bruin, H.L. de (2012). *Verantwoording pedagogisch expertsysteem ZIEN! Voor het primair onderwijs!* Gouda: Driestar educatief.